

УДК 343.8

СУБ'ЄКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Юлія КЕРНЯКЕВИЧ-ТАНАСІЙЧУК,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

АНОТАЦІЯ

У статті розглядається питання суб'єктів реалізації кримінально-виконавчої політики України. Аналізується їх роль у механізмі реалізації кримінально-виконавчої політики. Визначається система суб'єктів реалізації кримінально-виконавчої політики України та досліджується їхній правовий статус.

Ключові слова: суб'єкти реалізації кримінально-виконавчої політики, механізм реалізації кримінально-виконавчої політики, органи державної влади, громадські організації.

SUBJECTS OF IMPLEMENTATION OF THE CRIMINAL-EXECUTIVE POLICY OF UKRAINE

Yuliia KERNIAKEVYCH-TANASICHUK,
Candidate of Law Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Labor, Environmental and Agricultural Law of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

SUMMARY

The article deals with the subjects of implementation of the criminal-executive policy of Ukraine. Their role in the mechanism of implementing criminal-executive policy is analyzed. The system of subjects of implementation of the criminal-executive policy of Ukraine is determined and its legal status is investigated.

Key words: the subjects of implementation of the criminal-executive policy, the mechanism of implementing criminal-executive policy, bodies of state power, public organizations.

REZUMAT

În articol este examinată chestiunea subiectelor de realizare a politicii de executare penală a Ucrainei. Este analizat rolul acestora în mecanismul de implementare a politicii de executare penală. Se determină sistemul de subiecte de realizare a politicii executivă penală a Ucrainei și se investighează statutul lor juridic.

Cuvinte cheie: subiecte de implementare a politicii executivului penal, mecanismul de implementare a politicii executivului penal, autoritățile publice, organizațiile publice.

Постановка проблеми. Утілення в життя кримінально-виконавчої політики України здійснюється за допомогою відповідного інструментарію, механізму. Механізм реалізації кримінально-виконавчої політики доцільно тлумачити як систему заходів і засобів, а також суб'єктів, відповідальних за втілення їх у життя, за допомогою яких забезпечується вплив на кримінально-виконавчі правовідносини з метою досягнення цілей і завдань кримінально-виконавчого законодавства. Як впливає з наведеного визначення, однією з невід'ємних складових частин цього механізму є суб'єкти реалізації кримінально-виконавчої політики.

Метою й завданням статті є визначення кола суб'єктів, відповідальних за реалізацію кримінально-виконавчої політики України.

Виклад основного матеріалу. З огляду на те, що кримінально-виконавча політика є елементом політики у сфері боротьби зі злочинністю, яка є складником правової політики, що входить до системи державної політики, найважливішу роль у її реалізації відіграють органи державної влади, які уповноважені здійснювати політику від імені держави.

Серед органів державної влади, які відповідальні за реалізацію кримінально-виконавчої політики, першочергове значення належить Міністерству юстиції України. Його

завдання характеризуються бінарною правовою природою. Це зумовлюється тим, що Міністерство юстиції України належить до суб'єктів формування кримінально-виконавчої політики. Водночас одним із основних завдань Мін'юсту названо, окрім забезпечення формування, також і реалізацію державної політики у сфері виконання кримінальних покарань і пробації [1]. Крім Міністерства юстиції України, до суб'єктів реалізації кримінально-виконавчої політики належить Державна кримінально-виконавча служба, на яку, відповідно до п. 1 ст. 1 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», покладається завдання щодо здійснення державної політики у сфері виконання кримінальних покарань [2].

Виходячи з ч. 1 ст. 6 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», Державна кримінально-виконавча служба України, відповідно до закону, здійснює правозастосовні та правоохоронні функції й складається з:

- центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань,
- його територіальних органів управління,
- кримінально-виконавчої інспекції,
- установ виконання покарань,
- слідчих ізоляторів,
- воєнізованих формувань,

- навчальних закладів,
- закладів охорони здоров'я,
- підприємств установ виконання покарань,
- інших підприємств, установ та організацій, створених для забезпечення виконання завдань Державної кримінально-виконавчої служби України.

До моменту передачі повноважень щодо реалізації кримінально-виконавчої політики Міністерству юстиції України (18.05.2016) функції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань, виконувала Державна пенітенціарна служба України.

Відповідно до п. 1 Положення про Державну пенітенціарну службу України, затвердженого Указом Президента України від 6 квітня 2011 року, до основних завдань, утілення в життя яких покладалися на Державну пенітенціарну службу України, належали такі:

1) реалізація державної політики у сфері виконання кримінальних покарань;

2) унесення пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері виконання кримінальних покарань;

3) забезпечення формування системи наглядових, соціальних, виховних і профілактичних заходів, які застосовуються до засуджених та осіб, узятих під варту;

4) контроль за дотриманням прав людини та громадянина, вимог законодавства щодо виконання й відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та осіб, узятих під варту [3].

Як слушно зазначають П.В. Гламазда й М.М. Яцишин, створення Державної пенітенціарної служби України, яка уособлює всі функції центрального органу виконавчої влади, підпорядковується безпосередньо Кабінету Міністрів України (Міністерству юстиції України), дає підставу стверджувати про поліфункціональність цього органу: з одного боку, серед його функцій чітко виділяються напрями діяльності, які характеризують Державну пенітенціарну службу України тільки як орган виконання покарань, з іншого – він виконує значно ширше коло функцій, притаманних сучасній кримінально-виконавчій службі й пов'язаних із дотриманням правового статусу засуджених; порядком застосування до них заходів впливу з метою виправлення та профілактики асоціальної поведінки; удосконаленням системи органів та установ виконання покарань, їхніх функцій і порядку діяльності (нормотворчий процес); звільнення від відбування покарань, ресоціалізацією тощо. Разом із тим, згідно з вимогами сучасної кримінально-виконавчої політики, пріоритетним завданням Державної пенітенціарної служби України й надалі залишається реалізація персоналом установ виконання покарань такого елемента мети і завдання кримінально-виконавчого законодавства України, що зазначений у ч. 1 ст. 1 Кримінально-виконавчого кодексу України, як запобігання вчиненню нових злочинів засудженими та іншими особами, а також запобігання тортурам і нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню із засудженими [4, с. 77].

Водночас не можна не згадати про проблемні питання, які мали місце в період існування Державної пенітенціарної служби України (далі – ДПтСУ), і протиріччя, що виникали між цією службою та Мін'юстом. Їх можна проілюструвати sentenціями І.С. Яковець, яка зазначала, що в Україні головним центральним органом виконавчої влади у сфері виконання покарань є Міністерство юстиції України, проте й ДПтСУ визначений у нормативних актах як такий же центральний орган виконавчої влади. Тобто в Україні існує два центральні органи виконавчої влади, що забезпечують процес виконання кримінальних покарань. А це призводить до певної плутанини в розподілі повноважень

і відповідальності. На думку вченої, виконавча гілка влади повинна бути представлена в цій сфері лише однією основною структурою – Міністерством юстиції України [5, с. 125]. Крім того, не дає змоги забезпечити ефективну взаємодію й та обставина, що ДПтСУ та Міністерство юстиції перебувають у певній негласній протидії, що виникла внаслідок незгоди ДПтСУ з установленням контролю за власною діяльністю цієї служби [5, с. 130].

З метою оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції, раціонального використання бюджетних коштів Постановою Кабінету Міністрів України ліквідовано Державну пенітенціарну службу, покладено на Міністерство юстиції завдання й функції з реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань і пробації [6].

За інформацією, розміщеною на офіційному сайті Міністерства юстиції України, керівництво Державною кримінально-виконавчою службою здійснюють заступник міністра юстиції, директор Департаменту державної кримінально-виконавчої служби, директор Департаменту пробації та директор Департаменту ресурсного забезпечення Державної кримінально-виконавчої служби [7].

До структури Державної кримінально-виконавчої служби входять такі підрозділи:

1. Сектор мобілізаційної роботи й територіальної оборони.

2. Відділ інспектування дотримання прав людини в пенітенціарних закладах.

3. Управління планово-фінансової діяльності й соціально-трудова відносин кримінально-виконавчої служби та пробації.

4. Управління персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України.

5. Департамент ресурсного забезпечення Державної кримінально-виконавчої служби України.

6. Департамент Державної кримінально-виконавчої служби.

7. Управління медичного забезпечення.

8. Департамент пробації Міністерства юстиції України [8].

Не зовсім логічним є функціонування в структурі Державної кримінально-виконавчої служби Департаменту державної кримінально-виконавчої служби. Видається за доцільне паралельно з існуванням Департаменту пробації або ж, як нами пропонується, пробаційної політики створення Департаменту пенітенціарної політики замість Департаменту державної кримінально-виконавчої служби.

Одночасно під гаслом оптимізації функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України прийнято Постанову Кабінету Міністрів України «Про ліквідацію територіальних органів управління Державної пенітенціарної служби та утворення територіальних органів Міністерства юстиції» від 18 травня 2016 року № 348, відповідально до якої утворено як юридичні особи публічного права територіальні органи Міністерства юстиції – міжрегіональні управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації, а саме:

1) Західне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції;

2) Південне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції;

3) Південно-Східне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції;

4) Північно-Східне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції;

5) Центральне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції;

6) Центральне-Західне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції [9].

Наступним суб'єктом реалізації кримінально-виконавчої політики є органи пробації, які є правонаступниками ліквідованих кримінально-виконавчих інспекцій.

Зауважимо, що в Законі України «Про Державну кримінально-виконавчу службу» в структурі державної кримінально-виконавчої служби досі передбачено кримінально-виконавчі інспекції. Тому необхідно внести зміни до названого Закону задля забезпечення уніфікації кримінально-виконавчого законодавства.

Відповідно до Закону України «Про пробацію», орган пробації – це центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері пробації [10]. Таким органом є Міністерство юстиції, у структурі якого створено Департамент пробації, а також відповідні територіальні органи – міжрегіональні управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції України.

Як цілком справедливо вказує В.О. Туляков, заміна службою пробації системи органів кримінально-виконавчої інспекції не може бути зведеною до термінологічних проблем [11]. Тому, оскільки зміна терміна не змінює сутності явища, увага має бути сконцентрована на внутрішньому наповненні, тобто на завданнях новоствореного органу пробації, які повинні бути якісно новими й зорієнтованими на досягнення кінцевої мети механізму реалізації кримінально-виконавчої політики.

Аналіз ст. 6 Закону України «Про пробацію» дає нам змогу виділити такі завдання пробації, які мають бути втілені в життя в процесі реалізації кримінально-виконавчої політики:

- здійснення нагляду за засудженими до покарань у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадських робіт, виправних робіт особами, яким покарання у вигляді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк замінено покаранням у вигляді громадських робіт або виправних робіт, особами, звільненими від відбування покарання з випробуванням, звільненими від відбування покарання вагітними жінками й жінками, які мають дітей віком до трьох років;

- виконання певних видів покарань, не пов'язаних із позбавленням волі;

- направлення засуджених до обмеження волі для відбування покарання до виправних центрів;

- реалізація пробаційних програм стосовно осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням;

- проведення соціально-виховної роботи із засудженими;

- здійснення заходів з підготовки осіб, які відбувають покарання у вигляді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, до звільнення;

- реалізація інших заходів, спрямованих на виправлення засуджених і запобігання вчиненню ними повторних кримінальних правопорушень.

Стаття 13 Кримінально-виконавчого кодексу України до повноважень уповноваженого органу з питань пробації зараховує такі:

- здійснення нагляду за засудженими, звільненими від відбування покарання з випробуванням, звільненими від відбування покарання вагітними жінками й жінками, які мають дітей до трьох років;

- виконання покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадських і виправних робіт;

- реалізацію пробаційних програм стосовно осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням;

- проведення соціально-виховної роботи із засудженими, до яких застосовано пробацію;

- здійснення заходів з підготовки осіб, які відбувають покарання у вигляді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, до звільнення;

- направлення засуджених до обмеження волі для відбування покарання до виправних центрів у порядку, визначеному ст. 57 Кримінально-виконавчого кодексу;

- здійснення інших визначених законодавством заходів, спрямованих на виправлення засуджених і запобігання вчиненню ними повторних кримінальних правопорушень [12].

Як висновок можна стверджувати, що для стадії реалізації кримінально-виконавчої політики характерними є:

- 1) наглядова пробація – це здійснення наглядових і соціально-виховних заходів щодо засуджених до покарань у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадських робіт, виправних робіт, осіб, яким покарання у вигляді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк замінено покаранням у вигляді громадських робіт або виправних робіт, осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням, звільнених від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, а також направлення засуджених до обмеження волі для відбування покарання до виправних центрів (ч. 1 ст. 10 Закону України «Про пробацію»);

- 2) пенітенціарна пробація – це підготовка осіб, які відбувають покарання у вигляді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, до звільнення з метою трудового й побутового влаштування таких осіб після звільнення за обраним ними місцем проживання (ч. 1 ст. 11 Закону України «Про пробацію»).

Чільне місце в системі суб'єктів реалізації кримінально-виконавчої політики посідають установи виконання покарань.

Виходячи з положення ч. 2 ст. 11 Кримінально-виконавчого кодексу України, установами виконання покарань є:

- 1) арештні доми;
- 2) кримінально-виконавчі установи;
- 3) спеціальні виховні установи (далі – виховні колонії);
- 4) слідчі ізолятори у випадках, передбачених Кримінально-виконавчим кодексом України.

Арештні доми покликані виконувати покарання у вигляді арешту.

Кримінально-виконавчі установи поділяються на кримінально-виконавчі установи відкритого типу (виправні центри) і кримінально-виконавчі установи закритого типу (виправні колонії).

Виправні колонії, у свою чергу, поділяються на колонії мінімального, середнього й максимального рівнів безпеки. Виправні колонії мінімального рівня безпеки поділяються на колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання й колонії мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання. У виправних колоніях середнього рівня безпеки можуть створюватися сектори максимального рівня безпеки для відбування покарання чоловіками, засудженими до довічного позбавлення волі. У виправних колоніях мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання можуть створюватися сектори середнього рівня безпеки для відбування покарання жінками, засудженими до довічного позбавлення волі.

Виправні колонії виконують покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк, довічного позбавлення волі, а виправні центри виконують покарання у вигляді обмеження волі стосовно осіб, засуджених за злочини невеликої та середньої тяжкості, а також засуджених, яким

цей вид покарання призначено відповідно до ст. ст. 82, 389 Кримінального кодексу України.

Завданням виховних колоній є виконання покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк стосовно засуджених неповнолітніх.

Слідчі ізолятори виконують функції виправних колоній мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання й виправних колоній середнього рівня безпеки стосовно засуджених, які залишені для роботи з господарського обслуговування.

Виконувати окремі кримінальні покарання уповноважені також органи державної виконавчої служби, військові частини, гауптвахти і дисциплінарний батальйон.

Так, органи державної виконавчої служби виконують покарання у вигляді конфіскації майна.

Військові частини, гауптвахти виконують покарання у вигляді позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу, службового обмеження для військовослужбовців, засуджених за злочини невеликої тяжкості, арешту з утриманням засуджених на гауптвахтах, а також здійснюють контроль за поведінкою засуджених військовослужбовців, звільнених від відбування покарання з випробуванням.

Дисциплінарний батальйон виконує покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні засуджених військовослужбовців строкової служби, військовослужбовців, які проходять військову службу за контрактом, осіб офіцерського складу, які проходять кадрову військову службу, осіб офіцерського складу, які проходять військову службу за призовом, військовослужбовців, призваних на військову службу під час мобілізації, на особливий період (крім військовослужбовців-жінок).

Виходячи з ч. 8 ст. 11 Кримінально-виконавчого кодексу України, яка закріплює положення, що територіальні органи управління, уповноважені органи з питань пробації, арештні дома, виправні центри, виправні та виховні колонії, слідчі ізолятори організуються й ліквідуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань і пробації, а військові частини, гауптвахти і дисциплінарний батальйон – Міністерством оборони України, можна зробити висновок, що до суб'єктів реалізації кримінально-виконавчої політики також належатиме Міністерство оборони України.

Наказом Міністерства юстиції України від 10 травня 2017 року № 1519/5 визначено перелік органів, установ виконання покарань, слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України з прив'язкою до конкретного міжрегіонального управління з питань виконання кримінальних покарань і пробації Міністерства юстиції загальною кількістю 183 одиниці.

Хоча реальна кількість органів, установ виконання покарань і слідчих ізоляторів є значно меншою, оскільки у вищезазваному Наказі Міністерства юстиції України до загального переліку включені й ті органи та установи, СІЗО, які знаходяться на територіях окупованої Автономної Республіки Крим та ОРДЛО й фактично не підконтрольні Державній кримінально-виконавчій службі України. Так, на сайті ДПтС України розміщена інформація про установи управління ДПтС України в Донецькій області, а також про установи управління ДПтС України в Луганській області, які розташовані на тимчасово окупованій території (станом на 15.10.2015) [13]. Наприклад, у межах Луганської області лише Старобільський слідчий ізолятор знаходиться на території, що контролюється українською владою, а всі інші 15 установ виконання покарань перебувають на тимчасово окупованій території.

Незважаючи на те що ця інформація датується 2015 роком, вона не втратила, на жаль, своєї актуальності, так як

тимчасовість окупованості українських територій набула тривалого характеру.

На думку І.С. Яковець, органи й установи виконання покарань становлять основу ДКВС України як структури, на яку покладається безпосереднє здійснення процесу виконання кримінальних покарань. Інші ж структурні елементи, будучи причетними до процесу виконання покарань (слідчі ізолятори, навчальні заклади ДПтСУ, власне організації й підприємства забезпечення), також уносять свою частку в досягнення глобального ефекту кримінально-виконавчої системи, формуючи умови здійснення кримінально-виконавчої діяльності [5, с. 61].

Звідси очевидно, що до суб'єктів реалізації кримінально-виконавчої політики можемо зарахувати також навчальні заклади, зокрема відомчі, а саме:

- 1) Академію Державної пенітенціарної служби, яку доцільно перейменувати у зв'язку з ліквідацією ДПтСУ на Академію Державної кримінально-виконавчої служби;
- 2) Інститут кримінально-виконавчої служби;
- 3) Білоцерківський центр підвищення кваліфікації персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України;
- 4) Дніпровський центр підвищення кваліфікації персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України;
- 5) Хмельницький центр підвищення кваліфікації персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України.

Крім того, в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого є окремий факультет підготовки кадрів для Державної пенітенціарної служби України (тепер – Державної кримінально-виконавчої служби України).

Завданнями зазначених навчальних закладів є підготовка кадрів для Державної кримінально-виконавчої служби та підвищення кваліфікації персоналу Державної кримінально-виконавчої служби, а тому вони (навчальні заклади) також опосередковано впливають на реалізацію кримінально-виконавчої політики.

Серед суб'єктів реалізації кримінально-виконавчої політики варто ще назвати підприємства установ виконання покарань, які, відповідно до ч. 1 ст. 13 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», є державними підприємствами, що здійснюють господарську діяльність і професійно-технічне навчання засуджених.

Не варто забувати, що такі суб'єкти формування кримінально-виконавчої політики, як Президент України, Верховна Рада України, під час здійснення окремих своїх повноважень відіграватимуть водночас роль суб'єктів реалізації кримінально-виконавчої політики.

Так, Президент України наділений правом помилування (п. 27 ч. 1 ст. 106 Конституції України).

Помилування засуджених здійснюється відповідно до Положення про порядок здійснення помилування, затвердженого Указом Президента України від 21 квітня 2015 року, у вигляді:

- заміни довічного позбавлення волі на позбавлення волі на строк не менше ніж двадцять п'ять років;
- повного або часткового звільнення від основного й додаткового покарань [14].

Є.І. Огородник зауважує, що повноваження Верховної Ради України у сфері саме реалізації кримінально-виконавчої політики пов'язані передусім із декриміналізацією та депеналізацією (під час того, коли особа відбуває покарання), а також оголошенням амністії [15, с. 35].

Зважаючи на принцип зворотної дії кримінального закону в часі, під час декриміналізації та депеналізації відбувається «масоване» вторгнення законодавця в механізм реалізації кримінально-виконавчої політики. Так, відповідно до ч. 2 і 3 ст. 74 Кримінального кодексу України, особа, засуджена за діяння, караність якого законом усунена, підлягає негайному звільненню від призначеного судом покарання; призначена

засудженому міра покарання, що перевищує санкцію нового закону, знижується до максимальної межі покарання, встановленої санкцією нового закону. Якщо така межа передбачає більш м'який вид покарання, відбуте засудженням покарання зараховується з перерахуванням за правилами, встановленими ч. 1 ст. 72 Кримінального кодексу України [15, с. 35].

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про застосування амністії в Україні», амністією є повне або часткове звільнення від відбування покарання осіб, які визнані винними в учиненні злочину або кримінальні справи стосовно яких розглянуті судами, але вирок стосовно цих осіб не набрали законної сили [16].

Амністія оголошується законом про амністію, а тому Верховна Рада України в результаті прийняття названого закону трансформується в суб'єкта реалізації кримінально-виконавчої політики.

Крім того, об'єднання громадян і засоби масової інформації, релігійні та благодійні організації, окремі особи в порядку, встановленому Кримінально-виконавчим кодексом і законами України, можуть надавати допомогу органам та установам виконання покарань у виправленні засуджених і проведенні соціально-виховної роботи (ч. 1 ст. 25 Кримінально-виконавчого кодексу України), що свідчить про допустимість їхньої участі в реалізації кримінально-виконавчої політики.

Висновки. Підсумовуючи, можна окреслити таке коло суб'єктів реалізації кримінально-виконавчої політики. У системі органів державної влади, які відповідальні за реалізацію кримінально-виконавчої політики, першочергову роль відіграє Міністерство юстиції України. Крім Міністерства юстиції України, до суб'єктів реалізації кримінально-виконавчої політики належить Державна кримінально-виконавча служба України. Керівництво Державної кримінально-виконавчої службою здійснюють заступник міністра юстиції, директор Департаменту державної кримінально-виконавчої служби, директор Департаменту пробації та директор Департаменту ресурсного забезпечення Державної кримінально-виконавчої служби. Суб'єктами реалізації кримінально-виконавчої політики на територіальному рівні є міжрегіональні управління з питань виконання кримінальних покарань і пробації.

Чільне місце в системі суб'єктів реалізації кримінально-виконавчої політики посідають установи виконання покарань, а саме: арештні доми; кримінально-виконавчі установи; спеціальні виховні установи; слідчі ізолятори у випадках, передбачених Кримінально-виконавчим кодексом України. Виконувати окремі покарання уповноважені також органи державної виконавчої служби, військові частини, гауптвахти й дисциплінарний батальйон.

До суб'єктів реалізації кримінально-виконавчої політики можемо зарахувати також навчальні заклади, зокрема відомчі, які здійснюють підготовку кадрів для Державної кримінально-виконавчої служби та підвищення кваліфікації персоналу Державної кримінально-виконавчої служби. Серед суб'єктів реалізації кримінально-виконавчої політики варто ще назвати підприємства установ виконання покарань, які є державними підприємствами, які здійснюють господарську діяльність і професійно-технічне навчання засуджених.

Такі суб'єкти формування кримінально-виконавчої політики, як Президент України, Верховна Рада України, під час здійснення окремих своїх повноважень відіграватимуть водночас роль суб'єктів реалізації кримінально-виконавчої політики, наприклад, під час здійснення Президентом України помилування та оголошення Верховною Радою України амністії.

Надаючи допомогу органам та установам виконання покарань у виправленні засуджених і проведенні соціально-виховної роботи, представники інститутів громадянського суспільства також беруть участь у реалізації кримінально-виконавчої політики України.

Список використаної літератури:

1. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 лип. 2014 р. № 228. Офіц. сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-p>.
2. Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23 черв. 2005 р. № 2713-IV. Офіц. сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2713-15>.
3. Положення про Державну пенітенціарну службу України: Указ Президента України від 6 квіт. 2011 р. № 394/2011. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/394/2011>.
4. Гламазда П.В., Яцишин М.М. Цілі, завдання та функції державної пенітенціарної служби України щодо реалізації кримінально-виконавчої політики. Правова інформатика. 2011. № 3–4 (31). С. 74–80.
5. Яковець І.С. Теоретичні та прикладні засади оптимізації процесу виконання кримінальних покарань: монографія. Харків: Право, 2013. 392 с.
6. Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 трав. 2016 р. № 34. Офіц. сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/343-2016-p>.
7. Керівництво Державної кримінально-виконавчої служби. Офіц. сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/dkvs/about/direction>.
8. Структура Державної кримінально-виконавчої служби. Офіц. сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/dkvs/about/structure>.
9. Про ліквідацію територіальних органів управління Державної пенітенціарної служби та утворення територіальних органів Міністерства юстиції: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 трав. 2016 р. № 348. Офіц. сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/348-2016-p>.
10. Про пробацію: Закон України від 5 лют. 2015 р. № 160-VIII. Офіц. сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/16019?test=NOaMfL2dtr58Lry6ZiEWNJ7fH148Us80msh81e6>.
11. Туляков В.О. Шляхи гармонізації кримінального законодавства. URL: <http://dmytro-yagunov.at.ua/news/2009-06-04-84>.
12. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 липня 2003 р. № 1129-IV. Офіц. сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15/page>.
13. Інформація про установи з невідконтрольних владі території. URL: <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/category/798760>.
14. Положення про порядок здійснення помилування: Указ Президента України від 21 квіт. 2015 року № 223/2015. Офіц. сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/223/2015>.
15. Огородник Є.І. Механізм реалізації кримінально-виконавчої політики України та її реформування на сучасному етапі: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 215 с.
16. Про застосування амністії в Україні: Закон України від 1 жовт. 1996 р. № 392/96-ВР. Офіц. сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/392/96-вр>.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Кернякевич-Танасійчук Юлія Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Kerniakyevych-Tanasiichuk Yuliia Volodymyrivna – Candidate of Law Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Labor, Environmental and Agricultural Law of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

jyliag@ukr.net